

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ
ՀՀ ԿԳՄՄՆ «ՄԱՐՏՈՒՆՈՒ Տ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆԻ
ԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ »ՊՈԱԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝ Խաղը որպես ուսուցման գործունեության ձև և
ուշադրության կենտրոնացման միջոց

ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ՎԱՅՐԸ՝ Վարդենիս

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝ Հասմիկ Բեյբուրյան

ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻ՝ Լիդա Կարապետյան

ԴՊՐՈՑ՝ Էդ. Պողոսյանի անվան համար 2 հիմն. դպրոց

ՎԱՐԴԵՆԻՍ 2023թ.

Բովանդակություն

Ներածություն	3
Գրական ակնարկ	6
Փորձարարական դասեր	9
Խմբի նկարագիր	12
Հետազոտության ընթացք	14
Փորձարարական դաս 1	14
Փորձարարական դաս 2	15
Տվյալների մշակում և վերլուծություն	16
Եզրակացություն	17
Օգրագործված գրականության ցանկ	18
Հավելված	
Դասապլան 1	
Դասապլան 2	

Ներածություն

Արդի ժամանակաշրջանում, երբ կյանքն օրեցօր առաջընթաց է ապրում, դպրոցի կարևորագույն խնդիրներից են դառնում ուսուցումը հետաքրքիր դարձնելը, ուսուցման գործընթացում ստեղծագործական մթնոլորտի ապահովումը, ինչպես նաև բարդ, բայց հրապուրիչ խնդիրների առաջադրումը: Այդ նպատակով անհրաժեշտ է գտնել ուսուցման այնպիսի հնարներ, որոնք ոչ միայն ցանկալի և հետաքրքիր լինի երեխաների համար, այլև ունենա ուսուցողական, ճանաչողական նշանակություն և միաժամանակ խթան հանդիսանա աշակերտների ստեղծագործական միտքը զարգացնելու գործում:

Այդպիսի հնար է խաղը, որը հոգեհարազատ և սիրված է երեխաների կողմից: Ինչպես նշվեց վերևում, խաղը բացի ժամանցային երևույթ լինելուց, ունի նաև դաստիարակչական, ուսուցողական նշանակություն: Այս դեպքում այն հանդես է գալիս որպես միջոց, մեթոդ գիտելիքը տեղ հասցնելու համար:

Խաղը լայն տարածում ունի ժողովրդական դաստիարակության և դպրոցական շրջանում:

Դպրոցում, ուսուցչի աշխատանքի և աշակերտների ուսումնական հաջողութունների արդյունքները չափվում են ձեռք բերված գիտելիքներով, կարողություններով ու հմտություններով: Այսօր, երբ կյանքը անընդհատ և անդադար առաջընթաց է ապրում, դպրոցի կարևորագույն խնդիրներից է դառնում աշակերտների ճանաչողական հետաքրքրությունների, ստեղծագործական մտածողության, ինքնուրույն որոշումներ կայացնելու կարողությունների ձևավորումն ու զարգացումը:

Գիտելիքների գումարի յուրացումն ու մտապահումը, որոնք ավանդաբար համարվել են ուսուցման հիմնական նպատակ, այսօր վերածվել են ուսուցման հիմնական նպատակին հասնելու միջոց:

Ճանաչողական հետաքրքրությունների համար խթան կարող են դառնալ ուսուցումը հետաքրքիր դարձնելու հնարներն ու ձևերը, ուսուցման գործընթացում ստեղծագործական մթնոլորտի ապահովումը: Նպատակին հասնելու համար անհրաժեշտ է գտնել ուսուցման համար այնպիսի տարբերակներ, որոնք ոչ միայն ցանկալի լինեն երեխաների համար, այլ նրանց մոտ առաջացնի ուսուցողական և միաժամա-

նակ խթանեն աշակերտների ստեղծագործական մտքին

Իսկ խաղը շատ հոգեհարազատ և սիրված է երեխաների կողմից: Իսկ խաղը փոքրիկների կողմից ճանաչվում է որպես գործունեության հիմնական ձև: Դիդակտիկայի մեջ, հատկապես, երբ լուծվում են կրտսեր դպրոցականների ուսումնական խնդիրները լուծելիս կիրառվում են դիդակտիկ խաղեր:

Երբ կրտսեր դպրոցական տարիքի երեխայի համար առաջատար գործունեություն է դառնում ուսումը, երեխան չի կարողանում զերծ մնալ խաղերից: Իսկ երբ ուսումը համեմվում է տարբեր խաղերով, դրանք երեխայի համար դառնում են ավելի հետաքրքիր, ցանկալի, սրտամոտ, հոգեհարազատ: Խաղի մուտք գործելով մանկավարժական գործընթացի մեջ, դասարանում փոխվում է միջավայրը, որը դառնում է յուրա- հատուկ ու նոր: Եթե մինչև խաղի մուտք գործելը գոյություն ունեին ուսուցիչ-աշակերտ կամ աշակերտ-աշակերտ հարաբերություններում ինչ-ինչ խանգարող հան-գամանքներ, ապա խաղի մուտք գործելով դրանք կամաց-կամաց անհետանում են:

Իսկ այսպիսի իրավիճակում աշակերտը կարողանում է անկաշկանդ արտահայտել իր մտքերը: Խաղի առկայությամբ աշակերտը աննկատելիորեն ընդգրկվում է ուսուց ման այս կամ այն գործընթացում, նույնիսկ իր կարծիքն է արտահայտում այս կամ այն գործընթացում, նույնիսկ իր կարծիքն է հայտնում առաջացած խնդիրների լուծման մեջ: Խաղի ժամանակ երեխան ավելի է կենտրոնանում և ավելի հեշտությամբ է մտապահում առաջին անգամ տեսածն ու լսածը: Ցանկալի է, ար խաղը միջոց լինի ուսուցմանը և ծառայի ուսումնական նպատակին:

Իսկ ուուցանող խաղերը, հետաքրքրաշարժ առաջադրանքները, սևեռում են աշակերտի անկայուն ու շաղրությունը դասի ընթացքում, տալիս են նոր գիտելիքներ, պահանջում են հնարամտություն, ու շաղրություն, համատեղ ստեղծագործական համառություն, զանրզանցում են երևակայությունը, արագորեն , ճիշտ լուծումներ գտնելու կարողությունները:

Խաղի ժամանակ կարևորվում է նաև դաստիարակչական կողմը, քանի որ երեխաները ավելի մոտիկից են առնչվում, մրցակցում, վիճում, իրար օգնում, դառնում են ավելի ինքնուրույն ու ընկերասեր:

Հետազոտության օբյեկտը-Տարրական դպրոցի ուսուցման գործընթացն է

Հետազոտության նպատակը- .խաղի միջոցով զարգացնել երեխաների արագ կողմնորոշվելու կարողությունը,արագաշարժությունը,ճարպկությունը .խաղի միջոցով թեթևացնել ուսուցման գործընթացը

Հետազոտության խնդիրները-.Ուսումնասիրել խաղերի ուսումնական և զարգացնող հնարավորությունները
.Հիմնավորել խաղի դերը դպրոցականների ուսումնական գործընթացի զարգացման գործում

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ

Քանի որ հետազոտական աշխատանքի համար ընտրել եմ խաղը, որը կրտսեր դպրոցականների կյանքում, ինչպես նաև ուսուցման գործընթացում անբաժան մաս են կազմում, ուստի ուսումնասիրել եմ գրականություն խաղերի վերաբերյալ, ինչպես նաև օգտվել եմ համացանցից, փորձելով ավելի խորը ուսումնասիրել և ճանաչել խաղի դերը կրտսեր դպրացականի կյանքում: Ստորև ներկայացնում են գրականությունից ինձ հանդիպած մտքերը խաղային գործունեության վերաբերյալ. Խաղ, գործողություն, որ կատարվում է հաճույքի համար, իսկ երբեմն էլ օգտագործվում որպես ուսուցողական գործիք:

«Մենք բոլորս ծնունդով մանկությունից ենք: Շատ հաճախ կարելի է գուգահեռներ անցկացնել կյանքի ու խաղային իրավիճակների միջև և եզրակացնել՝ վերջիններս ունեն ընդհանրություններ: Երեխան խաղի միջոցով իր երևակայությամբ ստեղծում է իրավիճակ, երևակայական աշխարհ լեցուն փորձություններով, որոնցից փորձում է ելք գտնել: Այսպիսով զարգանում է երեխայի երևակայությունը, տրամաբանությունը և հնարամտությունը»:/Զիգմունդ Ֆրեյդ- Journalist թերթ/

«Երեխայի զարգացման հիմքում խաղն է: Խաղի միջոցով փորձ են ձեռք բերում և ուսում-նասիրում են իրենց շրջապատող աշխարհը. նրանք բացահայտում են իրենց ֆիզիկական միջավայրը, արտահայտում են սեփական հույզերը: Խաղալիս նաև սեփական բառապաշար են ձևավորում:»

«Խաղը շատ բնական է ամբողջ աշխարհի երեխաների համար: Դա իսկապես կարևոր գործիք է երեխաների ճանաչողական, ֆիզիկական, սոցիալական և հուզական զարգացման, ինչպես նաև նրանց երևակայության և ստղծագործական զարգացմամ համար »:

BRAC կրթության զարգացման ինստիտուտի փորձագետներ Սայեդա Սազիա Չամանի և Ֆերդուսի Խանումին /babycef.am կայք /

«Հենց խաղի անկախ ձևերն են ամենակարևորը մանկավարժության մեջ

երեխայի զարգացման համար: Երեխայի անհատականությունն առավել հստակ դրսևորվում է խաղերում »: Հետազոտողներ Լ.Ս. Վիգոտսկի, Դ.Բ. Էլկոնին – hungry-bags.ru կայք

«Երեխաներին հրապուրում է շրջապատի մարդկանց գործունեությունը և նրանք ցանկանում են իրենց խաղերում նմանակել վերարտադրել այն: Խաղացեք, ո՛վ, մանկիկներ շատ խաղացեք: Շատ խաղացեք, բայց թե՛ տիկնիկ, և՛ թե Բախժինք ձեր իսկ ձեռքով շինեցեք»: Դ. Ադայան / Նաթելլա Հակոբյանի հոդվածից/

«Երեխան ապրում է խաղով՝ խաղով է սովորում, խաղալիս է մտածում, խաղալով է հաշվում: Խաղն է երեխայի գրավականը»: Վ. Ա. Սուխումլինսկի / European school ամսագիր/

«Երեխան հասարակության անդամ է և հասարակությունից դուրս ապրել չի կարող: Նրա հիմնական պահանջմունքն է ապրել շրջապատող մարդկանց հետ: Երեխան շրջապատող աշխարհի հետ գտնվում է ոչ թե ուղղակի այլ միջնորդավորված կապի մեջ: Այդ կապն իրակա-նացվում է սյուժետադերային խաղի միջոցով: Խաղն երեխայի գործունեության առաջատար ձևն է:

Խաղը հենց այն գործունեության ձևն է, որով երեխան սկզբում էմովիոնալ, իսկ հետո ինտելեկտուալ ձևով յուրացնում է մարդկային հարաբերությունների ողջ համակարգը: Ըստ Էլկոնինի, խաղը պատմական ծագում ունի, այն առաջ է եկել պատմական ծագման որոշակի փուլում, երբ դրվել է մեծերի աշխարհի և երեխայի աշխարհի բաժանման հիմքը: Տարանջատվում է մանկական աշխարհը մեծերի աշխարհից և վերջինս երեխայի համար դառնում է իդեալ և երեխաները իրենց խաղի մեջ այդ աշխարհը սիմվոլիկ իրականություն են դարձնում»: Դ. Բ. Էլկոնին / Խաղի ազդեցությունը երեխայի ուսուցման և զարգացման վրա:

«Երեխան երկու աշխարհ ունի՝ իրական աշխարհ (ռեալ մեծահասակների աշխարհ, որ երեխան ներգրավվում է 6-7 տարեկանից) և խաղային աշխարհ, որը

պատկանում է երեխային: Եվ քանի որ երեխայի հնարավորությունները ,կարողությունները զարգացած չեն, նա այլ ելք չունի, քան խաղային աշխարհում ապրելը, այն երեխայի ստեղծած երևակայական աշխարհն է, ոչ ոեալ, ոչ իրական, որը, գուցե և նախապատրաստում է, օգնում է երեխային անցնելու մեծերի իրական աշխարհ»: Պիաժե ու Կոֆկա/, ,Խաղը որպես խոսքի և սոցիալական հմտությունների զագացման ձև, ,Նելլի Խաչիկյանի հոդվածից/

Խ. Աբովյանը հորդորում է մանկավարժներին «չզրկել երեխաներին անմեղ խաղերից»: Իր «Պարապ վախտի խաղալիքը » աշխատության մեջ նա կարևորում է երեխաներին ուրախություն և հաճույք պատճառելու գործում հետաքրքիր գրույցների և մանկական խաղերի դերը»:

Մեծն Հ. Թումանյանը գտնում է, որ, «Խաղը երեխայի բնական օրգանական պահանջն է, նրա լրջությունը , նրա էությունը»:/, ,Խաղի դերը դպրոցական տարիքում , , հոդված/

Ղ. Աղայանի՝ մանուկների համար հորինած խաղերն ու բանաստեղծությունները կենսունակ են, որովհետև գրված են անկեղծությամբ և մանուկների ներաշխարհի խոր իմացությամբ: Աղայանը երեխաներին սիրում էր անմնացորդ կերպով: Մանուկների աշխարհը և դաստիարակությունը նրա տարերքն էր: Մանկական խաղերը պարզաբանելով՝ Աղայանը գրում էր. «Երեխան ոգի ունի. ուզում է զվարճանալ, երգել, խաղալ, մտածել և դատել: Ղ. Աղայանը սեփական կենսափորձով հիմնավորում էր, որ յուրաքանչյուր խաղ ունի իր հատուկ նշանակությունը. զարգացնում է երեխայի այս կամ այն ունակությունը, հարստացնում միտքը, ապահովում նրա ներդաշնակ զարգացումն ու կրթությունը: Նա շեշտում է, որ խաղը երեխայի ինքնուրույն ստեղծագործական գործունեությունն է:

ՓՈՐՉԱՐԱՐԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆ

Մանկավարժական տեխնելագիայի կիրառման հիմնական նպատակներից մեկը աշակերտի ուսուցման գործունեության ակտիվացումն է: Ակտիվության սկզբունքը ենթադրում է, որ ուսումնական գործունեությունը պետք է պարունակի մոտիվացիայի բարձր մակարդակ, գիտելիքների, կարողությունների յուրացման պահանջմունք, արդյունավետություն և համապատասխանություն սոցիալական նորմերին: Խաղային ուուման տեխնոլոգիան ակտիվ ուսուցման իրականացման տեխնոլոգիաներից է:

Երեխայի մտավոր կարողությունների ձևավորման հիմնական խնդիրներից մեկը մտածողության և խոսքի զարգացումն է: Այս կարողությունները ձևավորվում և զարգանում են շրջապատող իրականությունը ճանաչելու ընթացքում: Հաշվի առնելով այս հանգամանքը, ուսուցիչը մեծ ուշադրություն է դարձնում այն մեթոդներին ու եղանակներին, որոնց կիրառումը նպաստում է երեխայի մտավոր գործունեության, ինքնուրույն մտածողության ձևավորմանը, սովորեցնում է փոփոխվող իրադրություններում օգտվել ձեռք բերված գիտելիքներից և փորձից, իր առջև դրված խնդիրներին համապատասխան ճիշտ ընտրելու անհրաժեշտ նյութերը, բառերը, խոսքը:

Դպրոց հաճախելով վեց տարեկան երեխան շրջապատողների հետ մտնում է նոր, ավելի բարդ հարաբերությունների մեջ, բարդանում է նրա խաղային և աշխատանքային գործունեության ձևերն ու բովանդակությունը: Կյանքը նրա առջև դնում է նոր խնդիրներ, որոնց լուծման համար նա պետք է իմանա նաև երևույթների էական էաքնված կապերը: Կյանքի բովանդակության այսպիսի փոփոխությունը նոր դպրոց հաճախող երեխայից պահանջում է ավելի կատարելագործված մտավոր գործունեություն: Երեխային մտավոր աշխատանքի տրամադրելու համար անհրաժեշտ է խաղը դարձնել հետաքրքիր, զբաղեցնող, միտք շարժող: Խաղի ճիշտ կազմակերպումն ու անցկացումը երեխային հնարավորություն է տալիս խաղի, խաղային ձևի նմիջոցով ստանալ անհրաժեշտ գիտելիքներ, իսկ ուսուցչին՝ զարգացնել երեխաների մտավոր գործունեության տարբեր կողմերը:

Երեխանին նոր գիտելիքներ հաղորդելու,ինչպես նաև գիտելիքների ամրապնդման մպատակով դպրոց հաճախելու հենց առաջին օրվանից անցկացվում են խաղեր՝ համատեղելով նաև օրվա նյութի հաղորդման հետ:Քանի որ երեխաների մոտ այնքան զարգացած չեն ուշադրությունը,հիշողությունը և հոգեկան մյուս պրոցեսները՝ավելի բարդ մեթոդներ կիրառելու համար,օգտագործվում են խաղերը՝ նրանց տարիքային խմբի առանձնահատկություններին և մտավոր կարողություններին համապատասխան:

Խաղերը,որպես ուսուցման ձև,իրենց բնույթով բարդ են,քանի որ դպրոցում հետապնդում են երկու նպատակ՝ ուսուցողական և խաղային:Երեխաները մասնակցելով խաղին սովորում են,իսկ ուսուցիչը ղեկավարելով խաղը՝ սովորեցնում է:Ուսուցչի դերը այս դեպքում ավելի ընդգծված է,երբ խաղը հանդես է գալիս որպես նոր գիտելիքների հաղորդման միջոց:

Խաղերը՝ որպես ուսուցման յուրահատուկ ձև ավելի ցայտուն են արտահայտվում, երբ դրանք համատեղում ենք պարապմունքների հետ: Դասի ժամանակ խաղերն անցկացվում են աշակերտական մեծ ու փոքր խմբերով՝ ուսուցչի ղեկավարությամբ, որոնց անցկացման նպատակն է հին նյութի և աշակերտներին հանձնարարվող նոր թեմայի ավելի արդյունավետ յուրացումը:Խաղերի մեջներգրավված պետք է լինեն բոլոր աշակերտները:

Երբ դասն անցկացվում է խաղի միջոցով ,որի ժամանակ դասի թեմային համապատասխան պարագաներ են օգտագործվում,ավելի հեշտ է նյութը ընկալվում աշակերտների կողմից:

Մանկավարժության և հոգեբանության ոլորտը ներկայացնող մասնագետները գտնում են,որ երեխայի անհատականությունն ու աշխարհընկալումը առաջին հերթին լիարժեք և ամբողջական կերպով արտահայտվում են խղի միջոցով:Այն երեխայի համար ոչ մաիյն կենսաբանական ներքին պահանջ է,այլև ճանաչողության միջոց և ուսուցման բաղկացուցիչ մաս:Խաղն ունիայնպիսի մանկավարժական դերակատարում,որ կարող է երեխային ընդգրկել ակտիվ ուսուցման մեջ:Խաղի ժամանակ երեխան ավելի է կենտրոնանում և հեշտությամբ է մտապահում թե իր և

թե իր ընկերների արտահայտած մտքերն ու բազմաբնույթ գործողությունները: Ոչ-ոք չի կարող հերքել, որ 6-8 տարեկանում երեխան ընկալունակ է և կարող է ըմբռնել բազմաբնույթ տեղեկատվություն: Նա դրանով զարմացնում է իր շրջապատին, սակայն նրա իմացական կարողությունները, կամային որակներն ու սոցիալական հմտությունները զարգանում են հաջորդ դասարաններում: Տարրական դասարաններում երեխայի համար խիստ կարևոր է խմբով որևէ խաղի մասնակցելը: Դա ինքնաարտահայտման միջոց է դառնում յուրաքանչյուր երեխայի համար: Խաղի միջոցով բացահայտվում է նրա մեջ թաքնված ներուժը:

Խաղը երեխայի միակողմանի զարգացման, ինքնահաստատման, ինքնակատարելագործման, ուշադրության կենտրոնացման կարևոր միջոց է, որը բացահայտում է երեխայի բնավորության բոլոր կողմերը: Խաղի միջոցով կարելի է ոչ միայն կրթել այլ նաև դաստիարակել երեխային:

ԽՄԲԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Հետազոտությունն անցկացրել են Էդ. Պողոսյանի անվան համար 2 հիմն. դպրոցի 2-րդ դասարանում: Դասարանը բաղկացած է 20 հոգուց, որոնցից 7-տղա, իսկ 13-ը՝ աղջիկ: Նրանցից 7 ակտիվ են, իսկ մյուսները համեմատաբար պասիվ:

Մենք գիտենք, որ կրտսեր դպրոցում պետք է ստեղծել այնպիսի միջավայր, որտեղ կզարգանան սովորողների դեռևս նոր ձևեր քերած անձնային հատկանիշները՝ ինքնուրույնությունը, ինչ-որ բան սովորելու հակումը, հետաքրքրասիրությունը: Շփվելով կրտսեր դպրոցական տարիքի երեխաների հետ, մենք մերառջև դնում ենք խնդիր զարգացնելու երեխայի ուշադրությունը, մտածողությունը, երևակայությունը, ստեղծականությունը և այլն:

Երեխան խաղալով հասկանում է ինքն իրեն, ճանաչում է իրեն շրջապատող աշխարհը, գիտելիք է ձեռք բերում ամենատարբեր հարցերի շուրջ: Հստակ խնդիրներ ու նպատակներ ունեն հատկապես մտավոր խաղերը, զարգացնել երեխաների հիշողությունը, ուշադրությունը, մտածողությունը, երևակայությունը, քանի որ առանց այդ հատկանիշների անհնար է երեխային ամբողջովին զարգացնել: Կրտսեր դպրոցականի համար առաջատար գործունեություն է դառնում ուսումը: Սակայն դեռ երեկ իր զվարթ խաղերով տարված դպրոցականը չի կարող լիովին զերծ մնալ դրանցից: Այդ պատճառով, երբ ուսուցումը խելամտորեն զուգակցվում է խաղերով, երեխաների համար բացվում է մի նոր՝ առավել հետաքրքիր, սրտամոտ ու ցանկալի աշխարհ: Երբ խաղը մուտք է գործում կենդանի մանկավարժական գործընթացի մեջ, դասարանում ստեղծվում է յուրահաստուկ միջավայր: Եթե ուսուցիչ-աշակերտ, և, ինչու չէ, նաև աշակերտ-աշակերտ հարաբերություններում մինչ այդ գոյություն ունեին ինչ-ինչ պատենշներ, ապա դրանք աննկատելիորեն անհետանում են: Խաղի արդյունավետությունը պայմանավորված է մի շարք գործոններով, որոնցից առաջնային են դրա ճիշտ ու ժամանակահատվածի կազմակերպումը և անցկացման բարեհարմար մեթոդները:

Խաղը կազմակերպելիս անհրաժեշտ է նկատի ունենալ, որ

- Խաղը և դրա կանոնները լրիվ հասկանալի լինեն երեխաներին
- Խաղի բովանդակությունը համապատասխան լինի խաղացողների գիտելիքների մակարդակին
- Խաղը նպաստի գիտելիքների հարստացմանը և հետաքրքրությունների ձևավորմանը:

ՀԵՏԱԳՈՏԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ

Հետազոտությունը անց եմ կացրել երկրորդ դասարանում՝ մայրենի լեզվի դասաժամին: Խաղի միջոցով փորձել եմ պարզել, թե դասարանում սովորող 20 աշակերտները որքանով են ուշադիր նոր նյութի հաղորդման ժամանակ:

Հետազոտության համար ընտրել եմ «Ոսկեծամիկ աշուն» թեմատիկ խումբը ուսումնասիրելու ժամանակահատվածը:

Հետազոտությունը կատարել եմ երկու դասաժամի ընթացքում: Հետազոտության ընթացքում անց եմ կացրել «Լսիր և արձագանքիր» խաղը, որը իրականացրել եմ իմաստի ընկալման փուլում: Խաղի նպատակն է ստուգել, թե որքանով են աշակերտները ուշադիր եղել դասին և որքանով են ընկալել նոր ուսուցանվող դասին: Իսկ քանի որ մեր դասը վերաբերվում էր աշնանը, նրանց ներկայացրել էի աշնան գույները, եղանակային փոփոխությունները և աշնան հետ կապված այլ ինֆորմացիա:

ՓՈՐՁԱՐԱՐԱԿԱՆ ԴԱՍ 1

Աշակերտներին առաջարկեցի խաղը և բացատրեցի խաղի կանոնները՝ լսել ուսուցչի թված բառերը, և երբ կլսեն աշնանը վերաբերվող ,աշունը բնութագրող որևէ բառ պետք է ծափ տան: Բացատրեցի ,որ խաղը պահանջում է ուշադրություն, ինչպես նաև խղը թույլ կտա պարզել, թե աշակերտները որքանով են հասկացել «Աշուն» թեման:

Ասացի տարբեր բառեր և աշնանը վերաբերվող և չվերաբերվող. օր. գիրք, միրգ, անձրև, պայուսակ, գրիչ, տանձ, դեղին և այլն: Երբ սկսեցի թվել բառերը և հետևել աշակերտների ակտիվությանը, հասկացա, որ ոչ բոլորն են մասնակցում կամ չէին ընկալել խաղի պահանջը: Սկզբում քիչ թվով աշակերտներ էին ակտիվ, ապա կամաց-կամաց ակտիվությունը շատացավ, քանի որ աշակերտները ավելի ուշադիր էին: 1-ին դասին վերջնաբայությունքում ոչ բոլոր աշակերտները մասնակցեցին, բայց բավականին մեծ թվով աշակերտների մոտ նկատվեց ուշադրության կենտրոնացում:

ՓՈՐՁԱՐԱՐԱԿԱՆ ԴԱՍ 2

2-րդ դասաժամին, որը ևս անցկացվեց մայրենիի դասաժամին՝ իմաստի ընկալման փուլում, քանի որ աշարունակում էինք ուսումնասիրել աշուն թեման:

Աշակերտներին ներկայացրեվի խաղը, բայց այս անգամ բարդացնելով խաղի պահանջը: Այս խաղի ընթացքում ես պետք է ասեի աշունը բնութագրող բառեր և բառակապակցություններ: Երբ աշակերտները լսեն բառ պետք է ծափ տան, իսկ երբ լսեն բառակապակցություն, պետք է ոտքի կանգնեն: Օրինակ. դեղին տերև, բերքահավաք, անձրև, հասուն միրգ, տանձ, խաղող, դեղնած դաշտեր: Խաղը բացատրելուց հետո անցանք խաղի անցկացմանը: Հենց առաջին իսկ բառից նկատվեց մեծ թվով աշակերտների ակտիվություն: Իսկ մեկ-երկու բառից և բառակապակցությունից հետո գրեթե բոլորը մասնակցեցին խաղին: Այսինքն եկա այն ենթադրության, որ խաղը կարող է դառնալ ուսուցման համար լավագույն մեթոդներից և ձևերից մեկը: Երեխան խաղալով կարող է ավելի լավ ընկալել նյութը:

ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՄՇԱԿՈՒՄ ԵՎ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Քանի որ խաղը անց էր կացվում առաջին անգամ, ուստի սկզբնական շրջանում անակնկալի բերեց աշակերտներին: Խաղը սկսելուց առաջին իսկ բառից ոչ բոլորի մոտ էր նկատվում ուշադրության կենտրոնացում: Առաջին դասի ընթացքում, երբ անցկացրեցի խաղը, առաջին բառից ճիշտ արձագանքեցին 20 աշակերտներից 7-ը, ապա թիվը կամաց-կամաց աճելով հասավ 10-ի: Երեք աշակերտ արձագանքում էին, բայց սխալ: Ընդհանրապես չէին արձագանքում և մինչև վերջ էլ չարձագանքեցի 3 աշակերտ

Երբ խաղը անցկացրեցի հաջորդ դասին մի փոքր բարդ տարբերակով, հենց առաջին իսկ բառից արջանագրեցին նախորդ օրվանից ավելի շատ թվով աշակերտներ, իսկ թիվն աստիճանաբար աճեց: Առաջին իսկ բառից ճիշտ արձագանքեցին 10 աշակերտ, ապա 8: Վերջնարդյունքում ունեցանք տվյալների աճ: Ընդհանրապես չարձագանքեցին 2 աշակերտ:

Այստեղից եկա այն եզրահանգման, որ աշակերտների մոտ ուշադրությունը ավելի էր կենտրոնացած և վերջնարդյունքում ունեցանք արդյունքներ

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ուսումնասիրությունը հնարավորություն է տալիս հանգելու այն եզրակացության, որ խաղըկրտսեր դպրոցականի համար ուսուցմանը լավագույն միջոցներից է: Խաղի ընթացքում է, որ ուսուցիչը ավելի լավ է տեսնում երեխայի ուշադրությունը, ինքնավստահությունը, արագաշարժությունը, շուտ կողմնորոշվելու ունակությունն ու ճարպկությունը:

Օգտագործելով խաղային մեթոդները կրտսեր դպրոցականների ուսուցման գարծընթացում կարելի է գալ այն եզրահանգման, որ դասը դառնում է ավելի արդյունավետ ու նպատակային: Դասի ընթացքում աշակերտները ձեռք են բերում նոր գիտելիքներ, կարողություններ ու հմտություններ: Խաղի ընթացքում երեխան նաև տիրապետում է վարքի բարոյական նորմերին ու կանոններին, որոնք որոշիչ դեր են խաղում նրանց անձի ձևավորման գործում: Զարգանում է աշխատասիրություն, ուշադրություն, պատասխանատվության զգացում:

« Յուրաքանչյուր երեխա ինչ-որ չափով հանճար է, իսկ յուրաքանչյուր հանճար ինչ-որ չափով երեխա »:

Ա.Շոպենհաուեր

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Մ.Սիմոնյան-«Խաղը որպես կրտսեր դպրոցականի ճանաչողական գործունեության Բարելավման միջոց»- Երևան 2004թ.
2. Ն.Բարսեղյան-«Խաղերը ուսուցման արդյունավետ միջոց»-Երևան 2001թ.
3. Ջ.Գյուլամիրյան-«Խաղալով սովորենք»-Երևան 2008թ
4. Հ.Մամյան-«Խաղը որպես ուսուցման միջոց: Խաղերի կիրառությունը դպրոցում»- Երևան 2013թ.
5. Ֆ.Աճեմյան-«Հիշողությունը զարգացնող խաղեր»-Երևան 1999թ.
6. Ա.Օհանյան-«Ուշադրությունը զարգացնող խաղեր»---Երևան 2007թ.
7. Ն.Գրիգորյան--«Ուշադրությունը զարգացնող խաղեր»---Երևան 2012թ.
8. Ա.Բաղդասարյան-«Խաղալով սովորեցնենք»-Երևան 2001թ.
9. Գևորգյան Ա-«Ուսուցում և խաղ»-Երևան 2013թ.
10. Թադևոսյան Ե.«Խաղից անցում ուսումնական գործընթացին»-Երևան 2011թ
11. Քարամյան Գ.«Խաղային տեխնոլոգիաների կիրառումը տարրական Դասարաններում»-Երևան 2012թ.

ԴԱՍԱՊԼԱՆ 1
 ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՅԻՒՄ ԼԻԴԱ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ
 ԱՌԱՐԿԱՆ՝ ՄԱՅՐԵՆԻ
 ԴԱՍԱՐԱՆ՝ 2-ԸԴ

Թեմա՝	«Ոսկեծամիկ աշուն»
Օգտագործվող նյութեր	Դասագիրք, մրգեր, տերևներ, գրենական պիտույքներ
Դասի նպատակը՝	իմանալ, որ Աշունը տարվա եղանակ է .ձանդանալ աշնան գույներին ու կատարվող եղանակային փոփոխություններին .սովորել պատմել նկարը

Ուսուցման փաստեր, որոնք կփաստեն, որ ուսուցումը տեղի իրենց ավ

Վերջնարդյունքները	կկարողանան .փոքրիկ պատմություն ներկայացնել նկարի շուրջ .ներկայացնել Աշունը
-------------------	--

Գործողություններ	Դասի փուլերը	Ուսումնական գործունեություն	Ուսումնական գործունեություն	Կիրառվող մեթոդներ
Ժամ/տևողություն		Ուսուցիչ	Աշակերտներ	
5-10ր 15-20ր	Սկիզբ Ընթացք	Բարևում է աշակերտներին, կատարում ներկա, բացակա: Հարց է ուղղում երեխաներին Տարին քանի՞ եղանակ ունի: Հիմա տարվա ո՞ր եղանակն է: Որո՞նք են աշնան ամիսները: Կատարում են դասահարցում և գնահատում: Իմաստի ընկալման փուլ-Նոր նյութի հաղորդում- Աշակերտներին նոր դասանյութը ներկայացնելուց	Բարևում են ուսուցչուհուն: Պատասխանում են ուսուցչուհու տված եղանակների մասին հարցին: Պատասխանում են դասը: Լսում և ձանդանում են խաղի պայմաններին: Մասնակցում են խաղին:	Հարցադրումների մեթոդ

7-10ր	Ավարտ	<p>և ամփոփելուց հետո ներկայացնում եմ խաղի կանոնները: Աշակերտները ուշադրությամբ լսեցին խաղի պայմանը և մեծ ակտիվություն ցուցաբերեցին խաղի ընթացքում, ինչը ներկայացվել է աշխատանքում: Ամփոփել հարցերի միջոցով</p>	Պատասխանում են հարցերին:	
<p>Գնահատում</p> <p>Տնային աշխատանք</p> <p>3-5ր</p>		<p>Ձևավորվող</p> <p>տարբերակել տարվա եղանակները, Պատմել աշնան մասին</p>		

ԴԱՍԱՊԼԱՆ 2
 ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՅԻՒՆ ԼԻԴԱ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ
 ԱՌԱՐԿԱՆ՝ ՄԱՅՐԵՆԻ
 ԴԱՍԱՐԱՆ՝ 2-ԸԴ

Թեմա՝	Աշուն
Օգտագործվող նյութեր	Դասագիրք, մրգեր, տերևներ, գրենական պիտույքներ
Դասի նպատակը՝	Իմանալ, որ աշունը տարվա եղանակ է . ծանոթանալ աշնան ամիսներին . պատմել նկարը

Ուսուցման փաստեր, որոնք կփաստեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ

Վերջնարդյունքները		կկարողանան . ներկայացնել աշնան ամիսները . ներկայացնել աշնանը կատարվող եղանակային փոփոխությունները		
Գործողություններ	Դասի փուլերը	Ուսումնական գործունեություն	Ուսումնական գործունեություն	Կիրառվող մեթոդներ
Ժամ/ տևողություն		Ուսուցիչ	Աշակերտներ	
5-10ր 15-20ր	Սկիզբ Ընթացք	Խթանում- Տարին քանի եղանակ ունի: Հիմա տարվա որ եղանակն է: Որոնք են աշնան ամիսները : Կատարում եմ դասահարցում և գնահատում: Իմաստի ընկալման փուլ- Նոր նյութի հաղորդում- Աշակերտներին նոր դասանյութը ներկայացնելուց և ամփոփելուց հետո ներկայացնում	Բարևում են ուսուցչուհուն: Պատասխանում են ուսուցչուհու տված եղանակների մասին հարցին: Պատասխանում են դասը: Լսում և ծանոթանում են խաղի պայմաններին:	Հարցադրումների մեթոդ

<p>7-10ր</p>	<p>Ավարտ</p>	<p>Էմ խաղի կանոնները՝ ներկայացնելով, որ խաղի կանոնները մի փոքր բարդանում են: Աշակերտները ուշադրությամբ լսեցին խաղի պայմանը և մեծ ակտիվություն ցուցաբերեցին խաղի ընթացքում, ինչը ներկայացվել է աշխատանքում: Ամփոփել հարցերի միջոց</p>	<p>Մասնակցում են խաղին:</p> <p>Պատասխանում են հարցերին:</p>	
<p>Գնահատում</p> <p>Տնային աշխատանք</p> <p>3-5ր</p>		<p>Ձևավորվող</p> <p>Տարբերակել աշնան ամիսները:</p>		

